

**Museene i Sør- Trøndelag AS sin
museumsbanedrift ved Thamshavnbanen**

**Dokumentgjennomgang
TILSYNSRAPPORT**

Rapport nr 17-10

MUSEENE I SØR-TRØNDELAG AS - THAMSHAVNBANEN TILSYNSRAPPORT

Rapport nr.: 17-10
Saksnr: 10/546 SF63
Dato for dokumentgjennomgang: Uke 39 og 41
Foretak: Museene i Sør- Trøndelag AS sin museumsbanedrift ved Thamshavnbanen
Kontaktperson: Bjørn Tokle, Orkla industrimuseum
Tilsynslag: Katherine Hui, Statens jernbanetilsyn
Harald Hilton, Statens jernbanetilsyn
Erik Borgersen, Statens jernbanetilsyn

Rapportens innhold

Denne tilsynsrapporten beskriver avvik etter dokumentgjennomgang av sikkerhetsstyringssystemet som gjelder for Museene i Sør- Trøndelag AS sin museumsbanedrift ved Thamshavnbanen.

Hovedkonklusjon

Dokumentgjennomgang har vist at det er mangler ved sikkerhetsstyringen.

Utarbeidet dato: 21.12.2010

Sign.:

Godkjent dato: 21.12.2010

Sign.:

Katherine Hui
Overingeniør

Erik Ø. Johnsen
Direktør

1	Innledning.....	4
2	Dokumentunderlag.....	5
	2.1 Myndighetskrav	5
	2.2 Bedriftsinterne krav.....	5
3	Omfang	5
4	Avvik.....	6
5	Observasjoner	10
6	Andre forhold.....	10
7	Gjennomføring	10
	Vedlegg 1 Dokumentunderlag	11

1 Innledning

Museene i Sør-Trøndelag fikk tillatelse til å drive jernbanevirksomhet på museumsbanen Thamshavnbanen 21.12.2009. Det var inntil dette tidspunktet Orkla ASA som hadde tillatelse til å drive jernbanevirksomhet på Thamshavnbanen.

Formålet med dokumentgjennomgang var å avklare hvorvidt Museene i Sør-Trøndelag AS gjennomfører sin sikkerhetsstyring og øvrige aktiviteter tilknyttet drift av museumsbane i samsvar med bestemmelser i, eller i medhold av jernbanelovgivningen.

På bakgrunn av dokumentgjennomgangen er denne tilsynsrapporten utarbeidet.

Rapporten omhandler avvik som er avdekket under dokumentgjennomgangen. Statens jernbanetilsyn har i tillegg anledning til å gi observasjoner.

- AVVIK defineres som mangel på overholdelse av krav fastsatt i eller i medhold av jernbaneloven.
- OBSERVASJON er forhold som ikke omfattes av definisjonen avvik, men som Statens jernbanetilsyn mener det er riktig å påpeke for å ivareta sikkerheten til passasjerer og tredjemann.

Knyttet til hvert avvik eller observasjoner er det beskrevet REVISJONSBEVIS som er det faktaunderlaget som fastsettelsen av avvik og observasjoner bygger på tidspunktet for dokumentgjennomgangen. I tillegg er det gitt merknader for å forklare, utdype eller begrunne avviket. Statens jernbanetilsyn har ikke etablert en generell ordning for klassifisering av avvik. I henhold til internkontrollprinsippet må virksomheten selv vurdere hvilke forhold som må gis særskilt prioritet.

De identifiserte avvik og observasjoner baserer seg på stikkprøver i en dokumentgjennomgang. Det innebærer at det kan være flere mangler enn det gjennomgangen har avdekket.

Statens jernbanetilsyn praktiserer negativ rapportering fra tilsyn. Leseren må derfor ta i betraktning at det er de forhold som er mangelfulle som fokuseres i rapporten og at forhold som er tilfredsstillende ivaretatt normalt ikke omtales.

For avvik pålegges som hovedregel gjennomføring av korrigerende tiltak for å oppfylle de krav som ikke er oppfylt. I særlig alvorlige tilfeller kan Statens jernbanetilsyn pålegge helt eller delvis stans av virksomheten eller tilbakekalle tillatelsen. Dette vil være enkeltvedtak som eventuelt kan påklages til Samferdselsdepartementet. For observasjoner forventer Statens jernbanetilsyn en tilbakemelding om hvilke vurderinger som er gjort og beskrivelse av eventuelle korrigerende tiltak som er gjennomført.

2 Dokumentunderlag

2.1 Myndighetskrav

Følgende lover og forskrifter er benyttet som tilsynsgrunnlag:

- Lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (jernbaneloven)
- Lov 3. juni 2005 nr. 34 om varsling, rapportering og undersøkelse av jernbaneulykker og jernbanehendelser m.m. (jernbaneundersøkelsesloven)
- forskrift 16. desember 2005 nr. 1489 om tillatelse til å drive sporvei, tunnelbane og forstadsbane, samt sidespor m.m. (tillatelsesforskriften)
- Forskrift 6. desember 2006 nr. 1356 om krav til sporvei, tunnelbane og forstadsbane, og sidespor m.m. (kravforskriften)
- Forskrift 31. mars 2006 nr. 379 om varslings- og rapporteringsplikt i forbindelse med jernbaneulykker og jernbanehendelser (varslingsforskriften)
- Forskrift 18. desember 2002 nr. 1678 om krav til helse for personell med arbeidsoppgaver av betydning for trafiksikkerheten ved jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (helsekravforskriften)
- Forskrift 18. desember 2002 nr. 1679 om opplæring av personell med arbeidsoppgaver av betydning for trafiksikkerheten ved jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (opplæringsforskriften)
- Forskrift 31. mars 2006 nr. 378 om offentlige undersøkelser av jernbaneulykker og alvorlige jernbanehendelser m.m. (jernbaneundersøkelsesforskriften).

2.2 Bedriftsinterne krav

Museene i Sør-Trøndelag AS – Thamshavnbanens styrende dokumenter er benyttet ved dokumentgjennomgangen og er listet opp i vedlegg 1.

3 Omfang

Målet med dokumentgjennomgangen er å avklare hvorvidt Museene i Sør-Trøndelag AS gjennomfører sin sikkerhetsstyring og øvrige aktiviteter tilknyttet drift av museumsjernbane i samsvar med bestemmelser i, eller i medhold av jernbanelovgivningen.

Tilsynet omfattet gjennomgang av dokumenter knyttet til ovennevnte tema.

4 Avvik

Avvik 1

Det er mangler ved utøvelsen av sikkerhetsstyring.

Avvik fra:

Kravforskriften § 4-1

"Jernbanevirksomheten skal utøve sikkerhetsstyring av den virksomhet som drives."

Revisjonsbevis:

- Det er mangelfull sammenheng mellom sikkerhetsmål, sikkerhetspolitikk og akseptkriterier.
- Akseptkriterier er ikke forankret i virksomhetens sikkerhetspolitikk.
- Det er mangler ved styring av dokumenter.
- Jf. også øvrige revisjonsbevis i øvrige avvik som viser mangelfull sikkerhetsstyring.

Avvik 2

Sikkerhetspolitikken er ikke klart beskrevet.

Avvik fra:

Kravforskriften § 3-1

"Jernbanevirksomheten skal ha en sikkerhetspolitikk som er forankret hos organisasjonens øverste leder og formidlet til alt personell."

Revisjonsbevis:

- Beskrivelse av sikkerhetspolitikk under punkt 9 beskrivelse av barrierer, sikkerhetspolitikk, mål og akseptkriterier, avsnitt "sikkerhetspolitikk" er uklar.

Merknad:

Skillet mellom hva som er sikkerhetspolitikk og hva som er sikkerhetsmål er ikke klart. Sikkerhetspolitikk skal benyttes som grunnlag for fastlegging av sikkerhetsmål, jf. § 3-2, og akseptkriterier, jf. § 5-1.

Avvik 3

Det går ikke klart fram hva som er sikkerhetsmål for virksomheten.

Avvik fra:

Kravforskriften § 3-2

”Jernbanevirksomheten skal ha kvalitative og kvantitative mål som er egnet til å opprettholde og forbedre sikkerheten. Målene skal være utformet slik at resultatene kan sammenlignes med målene.

Jernbanevirksomheten skal ha planer som viser hvordan de fastsatte målene for sikkerheten skal oppnås.”

Revisjonsbevis:

- Beskrivelse av mål under punkt 9 beskrivelse av barrierer, sikkerhetspolitikk, mål og akseptkriterier er uklar.

Merknad:

Sikkerhetsmål skal fastsettes med utgangspunkt i sikkerhetspolitikken jf. § 3-1, og akseptkriterier, jf. § 5-1. Se for øvrig merknad på avvik 1.

Avvik 4

Det er mangler ved dokumentasjon av styringssystemet.

Avvik fra:

Kravforskriften § 4-5

”Sikkerhetsstyringssystemet skal dokumenteres. Dokumentasjonen skal være gjort tilgjengelig og kjent for alt personell i virksomheten med behov for slik tilgang.

Jernbanevirksomheten skal ha interne bestemmelser om styring og kontroll av dokumentene som inngår i sikkerhetsstyringssystemet. Dokumentasjonen skal være sporbar.”

Revisjonsbevis:

- Oversikt over leverandører, beredskapsplan og risikoanalyser inngår ikke i styringssystemet. Flere dokumenter, som for eksempel stillingsinstrukser, viser ikke hvem som har godkjent dokumentene. Prosedyrene ”krav til faglige kvalifikasjoner hos sikkerhetspersonell” og ”opplæringsplan for personell på bane, stasjoner, i lokomotiv og tog” er ikke datert.

Merknad:

Det ble opplyst på møtet 16.12.2010 at flere av dokumentene finnes i papirversjon signert av godkjenner, men disse er ikke scannet inn og lagt inn i datasystemet på tidspunktet for dokumentgjennomgangen. Signerte og daterte dokumenter ble oversendt til tilsynet mellom utkast til rapport og endelig rapport.

Avvik 5

Det er ikke akseptkriterier for alle forhold av betydning for sikkerheten.

Avvik fra:

Kravforskriften § 5-1

"Jernbanevirksomheten skal ha akseptkriterier for alle forhold av betydning for sikkerheten, vurdert ut fra sannsynlighet og konsekvens. Vurderingene som ligger til grunn for utforming av kriteriene skal fremgå."

Revisjonsbevis

- Det som beskrives som akseptkriterier i tilsendt dokumentasjon omfatter kun tekniske slitasjegrenser m.v.

Merknad:

Akseptkriterier i oversendt dokumentasjon er ikke et styrt dokument. Det ble opplyst i møtet 16.12.2010 om at noen kriterier er i virksomhetsplanen. Disse fremgikk ikke klart for tilsynet på tidspunktet for dokumentgjennomgangen.

Avvik 6

Ikke alle anbefalinger fra gjennomførte risikoanalyser er vurdert og fulgt opp.

Avvik fra:

Kravforskriften § 5-3

"Jernbanevirksomheten skal systematisk følge opp forutsetningene for, avgrensningene og resultatene av risikoanalysene."

Revisjonsbevis:

- Av risikoanalysene fremgår det at flere av anbefalingene ikke er fulgt opp og videre vurdert.

Merknad:

Det ble opplyst under møtet 16.12.2010 at anbefalingene fra risikoanalysene er i virksomhetsplanen. Tilsynet kan ikke se systematikken ved dokumentasjonen og sporbarheten av anbefalingene.

Avvik 7

Det er ikke en samlet oversikt over utførte risikoanalyser.

Avvik fra:

Kravforskriften § 5-4 andre ledd

"Jernbanevirksomheten skal ha en samlet oversikt over de risikoanalyser som er utført. Det skal sikres konsistens mellom analyser som utfyller eller bygger på hverandre."

Revisjonsbevis:

- Oversendt dokumentasjon viser ikke en samlet oversikt over utførte risikoanalyser.

Avvik 8

Det er enkelte mangler i beskrivelser av ansvar og myndighet.

Avvik fra:

Kravforskriften § 6-1 første og andre ledd

”Jernbanevirksomheten skal være organisert slik at ansvar og myndighet klart fremgår.

Beskrivelse av ledelses- ansvarsforhold av betydning for sikkerheten skal til enhver tid foreligge.”

Revisjonsbevis

- Det er manglende samsvar mellom stillingsinstrukser og organisasjonskart.
- Oversendt organisasjonskart er ikke helt i tråd med rapporteringslinjer skissert i stillingsinstruksene. Det gir dermed et uklart bilde av ansvarsforhold.

Merknad:

Oppdatert organisasjonskart er oversendt tilsynet mellom rapportutkast og endelig rapport. Rapporteringslinjen i stillingsinstruksene er ikke i samsvar med oppdatert organisasjonskart ved ferdigstilling av endelig rapport.

Avvik 9

Kvalifikasjonskrav i stillingsinstruksene er mangelfulle.

Avvik fra:

Kravforskriften § 6-4 første ledd

”Jernbanevirksomheten skal ha krav til kompetanse for personell som skal utføre oppgaver av betydning for sikkerheten”

Revisjonsbevis:

- For enkelte stillinger som innehar sikkerhetsansvar kreves ingen formell utdanning eller relevant erfaring.

Avvik 10

Oversendt beredskapsplan er mangelfull.

Avvik fra:

Kravforskriften § 7-1

”Jernbanevirksomheten skal ha beredskap for nødssituasjoner. Beredskapen skal være basert på resultat av analyser og være beskrevet i egne beredskapsplaner.

Beredskapsplanene skal være samordnet med relevante offentlige myndigheter.

Der trafikkutøvelse og drift av infrastruktur er organisert i ulike selskaper, skal beredskapsplanene samordnes for den aktuelle strekningen.”

Revisjonsbevis:

- Av beredskapsplanen fremgår det ikke at beredskapen er basert på resultater av analyser. Oversendt beredskapsplan viser heller ikke til samordning med relevante offentlige myndigheter.

Merknad:

Beredskapsplan må være basert på risikoanalyser av de nødssituasjoner virksomheten kan forvente å bli utsatt for. Se for øvrig kommentarer til kravforskriften § 7-1.

Det ble i møtet 16.12.2010 vist til tidligere innsendt beredskapsplan hvor analysene for beredskapen skulle framkomme. Det er imidlertid ikke dokumentert en sammenheng mellom gjeldende analyser og beredskapsplanen.

5 Observasjoner

Det er ingen observasjoner av betydning utover det som er beskrevet i øvrige deler av rapporten.

6 Andre forhold

Det er ikke notert forhold av betydning utover det som er beskrevet i øvrige deler av rapporten.

7 Gjennomføring

Dokumentasjonsgjennomgang:

Uke 39 og 41, 2010

Vedlegg 1 Dokumentunderlag

Følgende av Museene i Sør- Trøndelag AS - Thamshavnbanens dokumenter er gjennomgått

Dokumenttittel	Dokumentnummer	Dato/rev.nr	Kommentar
Oversikt over dokumentasjon som inngår i sikkerhetsstyringssystemet		23.09.2010	
Samsvarsmatrise som viser hvordan sikkerhetsstyringssystemet svarer ut krav i jernbanelovgivningen		23.09.2010	
Organisasjonskart for jernbanevirksomheten	1-02	28.04.2009 Rev.nr 6	
Vedlegg til organisasjonskart for jernbanevirksomheten i Museene i Sør-Trøndelag AS		23.09.2010	
Stillingsinstruks for driftssjef for Thamshavnbanen	1-17	20.03.2010 Rev.nr 2	
Stillingsinstruks for museumsdirektør	1-11	20.03.2010 Rev.nr 6	
Stillingsinstruks for trafikksjef	1-10	27.03.2006 Rev.nr 5	
Stillingsinstruks for avdelingsleder Thamshavnbanen	1-19	18.10.2006 Rev.nr 2	
Instruks for togleder	5-08.8	11.03.2010 Rev.nr 3	
Oversikt over leverandøravtaler av betydning for den operative driften		23.09.2010	
Rapportering og behandling av uønskede hendelser	4-02	20.09.2010 Rev.nr 6	
Styrets gjennomgang av Thamshavnbanens sikkerhetsstyringssystem	4-08.1	20.09.2010 Rev.nr 1	
Interne revisjoner	4-06	20.09.2010 Rev.nr 4	
Beredskapsplan	5-12.1	21.04.2010 Rev.nr 2	
Beskrivelse av barrierer, sikkerhetspolitikk, mål og akseptkriterier		23.09.2010	
Oversikt over registrerte jernbaneulykker, jernbanehendelser og alvorlige jernbanehendelser i perioden		23.09.2010	

01.01.10 til d.d med angivelse av status for oppfølging			
Krav til faglige kvalifikasjoner hos sikkerhetspersonell	5-06	-	
Opplæringsplan for personell på bane, stasjoner, i lokomotiv og tog	5-06.1	-	
Pensumliste for sikkerhetstjenesten på Thamshavnbanen	5-06.2	11.03.2010 Rev.nr 2	
Driftshåndbok hvit del		April 2008	
Driftshåndbok blå del		Mai 2009 4. utgave	
Driftshåndbok gul del		Mai 2009 3. utgave	
Presentasjon av beredskapsplan		04.05.2010	
Virksomhetsplan 2010 Orkla Industrimuseum		-	
Risikovurderinger for Thamshavnbanen		06.02.1998 Rev. nr 1	
Risikoanalyse av Thamshavnbanen		31.03.2004	
Risikoanalyse Thamshavnbanen		08.11.2007 Rev.nr 2	